

Kunnianhimoinen sanakirja

KARI EVELI *Suomi-ranska suursanakirja — Grand dictionnaire finnois-français*. WSOY, Porvoo—Helsinki—Juva 1985. 24 + 980 s.

Kari Evelin suomalais-ranskalainen sanakirja herätti heti ilmestyttyään runsaasti keskustelua. Alkuinnostuksen jälkeen (Seppo Sundelin, Turun Sanomat 25. 8. 1985) se oli sävyltään yleensä kielteistä (Juhani Härmä, Helsingin Sanomat 24. 8. 1985, Eevi Nivanka, Etelä-Suomen Sanomat 31. 8. 1985, Ulla Jokinen, Aamulehti 21. 9. 1985). Aivan ilmeisesti sanakirja ei ollut sellainen, jota suuri yleisö v. 1944 ilmestyneen Perret—Nurmelan jälkeen oli odottanut. Kaivattiin täsmällistä, kattavaa ja luotettavaa apuneuvoa — varsinkin kun nimenä oli »suursanakirja» — ja saatiin tässä tilanteessa lähes uhkayritykseksi luonnehdittava subjektiivinen kokeilu.

On luultavaa, ettei tekijä ole voinut kaikkia ajatuksiaan sellaisinaan toteuttaa ja ettei sanakirja nykyisellään tee oikeutta Evelin ideoille. Sanakirjan käyttäjän kannalta taas on valitettavaa, ettei Eveli ole riittävässä määrin ottanut huomioon kustantajan ranskankielisten avustajien esittämiä korjauksia. Monet pois jätetyistä korjauksista ja lisäyksistä ovat juuri niitä, joita myös arvostelijat ovat vaatineet. Toisaalta on lopulliseen versioon ilmestynyt runsaasti uusia (ja harmittavan yleisesti väärin käännettyjä) sanontoja, joita ei ollut näkemässäni korjaajille annetussa vedoksessa. Olennaisesti on taas kyseessä yhden miehen sanakirja.

Kirjallisuutta

Nykyaikainen tapa laatia sanakirja tekstinmuokkaimen ääressä mahdollistaneet nopeat ja entistä huokeammat korjaukset seuraavaan painokseen. Ikävä kyllä käyttäjä joutuu maksamaan sanakirjastaan kestotavaran hinnan, eikä parannettu mutta vähintään samanhintainen kirja häntä liiemmin houkuttele. Jonkinlainen ratkaisu olisi antaa uuden painoksen muutokset ja lisäykset puolilimaiseksi vihkosen muodossa – sellaisenhan saanee helposti aikaan korjausvaiheen sivutuotteena. – Ensimmäisten arvostelujen jälkeen lisättiin myytävien sanakirjojen väliin lisälehti, jossa oli oikeasuja 39 hakusanaan. Näistä kuitenkin vain kaksi kolmasosaa tuo todellista lisätietoa suomalaiselle lukijalle. Kun korjattavaa todella olisi ollut, vaikuttaa mitättömien painovirheiden oikominen pelkääntään ylimieliseltä. *Saari*-sanalla ei ehdotettua korjattavaa edes ole.

Kieliopin ja sanakirjojen välinen ero on pienenemässä: samalla kun leksikosta on tullut tärkeä osa kielioppia, näkee sanakirjojen pyrkivän antamaan sanojen käytöstä myös syntaktista tietoa (esim. Jean Dubois'n johdolla laadittu Dictionnaire du français contemporain vuodelta 1966). Vielä ehkä tuntematon välimaasto tulee näin kartoitetuksi. Kari Eveli selventää verbien vastaavuuksia hakuverbien tyyppillisten subjekti- ja objektisanojen ryhmittelyllä: HUUHTOA vt 1 *O astiat, vaatteet rincer; S sade O maa arroser; S meri, joki O rannat baigner 2 O kulta laver*. Substantiivien kohdalla ryhmittelyn perustana ovat niihin sopivat genetiivimääritteet, adjektiivien kohdalla taas substantiivit, joita adjektiivit voivat määrittää (EDULLINEN *hinta, kauppa, tarjous avantageux -euse; hinta, tarjous myös intéressant; käsitys, kuva, puoli, tilanne favorable; ilmasto salutare, bienfaisant, bénéfique; maaperä productif -ive*).

Joskus tuiki tärkeä informaatio kuitenkin puuttuu. *Avoir*-verbin käyttö on varsin erikoista, kun se tarkoittaa 'puijata', joten esimerkkilauseita (tai viitteitä niihin) tarvittaisiin joka kohdassa (*kusta*

silmään, sahata linssiin). Ainoa esimerkki on s.v. *sahata* (*hän antoi sahata itseään linssiin il s'est fait avoir*). Havainnollinen lause olisi myös paikallaan, kun *eläytyä jhk* saa vastineekseen rakenteen »faire sien -enne qc».

Käyttökelpoisilta uusilta »sanaluokilta» tuntuvat *sija-adverbi* ja *sijapostpositio*, joiden avulla Eveli niputtaa yhteen esim. sanat *edessä, edestä, eteen; edellä, edeltä, edelle; edempänä, edempää, edemmäksi*.

Tärkeimmät suomen kielen jälkiliitteet – kuten johdannossa sanotaan – on sijoitettu erikseen kirjan loppuun. Tätä erinomaista ideaa olisi voinut kehitellä pitemmälle. Mukana on nomininjohtimia (-hkO, -inen, -llinen jne.), verbinjohtimia (-AAntUA, -ellA, -illA), partikkelinjohtimia ja liitepartikkeleita (-hAn, -kA, -kAAAn, -kin, -pA, -s, -ttAin). Lisäksi luettelossa on joukko yhdyssanojen jälkiosia (alkuosat ovat varsinaisina hakusanoina), ja juuri tältä osin osasto kaipaisi täydennystä. Luetteloon on kelpuutettu *-henkinen, -jalkainen, -kerroksinen, -kiloinen* ja parikymmentä muuta, mutta yhtä hyvällä syyllä olisi mukana voinut olla *-kertainen, -keskeinen, -kielinen, -osainen, -painotteinen*. Sijoittamalla tähän jälkiliitteen *-luokkalainen* (ja viitteen sanaan *luokka*) tekijä olisi välttynyt antamasta koko sarjan hakusanoja (*kolmas- . . . yhdeksäsluokkalainen*).

Evelin sanakirja on tarkoitettu ensi sijassa suomalaisille mutta myös, kuten alkusanojen ranskankielisestä osasta käy ilmi, suomen kielestä ja Suomen kulttuurista kiinnostuneille ranskantaitoisille ulkomaalaisille. Heitä ajatellen Jean-Luc Moreau esitti taannoin toivomuksen, että – suomalais-venäläisten sanakirjojen malliin – tavallisimmista sanoista annettaisiin vartalonvaihtelumuodot (*käden, kättä*). Asiaa olisi sietänyt harkita, varsinkin kun tähän sanakirjaan ei – kuten Perret–Nurmelaan – ole sisällytetty suomen kielen taivutuskaavoja.

Toisaalta ranskalaisia käyttäjiä on monin tavoin hemmoteltu. *Ne*-sanalla kohdalla mainitaan sen arkinen käyttö ihmisistä

puhuttaessa, *mä-* ja *sä-*muotojen todetaan edustavan ylätyyliä (runous) tai vapaata kieltä; *alkaa-*verbistä esitellään paitsi rakenne *alkaa tehdä* myös *alkaa tekemään*. (Mitään syytä ei kuitenkaan ole suosia tätä rakennetta esimerkkilauseissa s.v. *kiehahtaa, uida*.)

Hemmottelu on tarpeenkin, kun on kysymys suomalaiselle yhteiskunnalle tyyppillisistä käsitteistä (palaan asiaan tuonnempana), mutta voi kysyä, oliko kustantaja tosiaan tarkoittanut mukaan otettavaksi pääosan suomen kielen rivouksista ja päivittelyistä (»ottiatuota!») ja valtaosan määrän slangia. Saattaisi luulla, että Eveli haluaa antaa ranskalaiselle käyttäjälle avaimen tietentyypiseen alatyylillä viljelevään nykykirjallisuuteemme. Todellisuudessa mallina kai on ollut Nykysuomen sanakirja (ja Kaarina Karttusen Nykyslangin sanakirja?). On myös muistettava, että Perret – Nurmelassakin samoin kuin sen esikuvana olleessa Pekka Kataran suomalais-saksalaisessa oli melkoisesti arkikieltä. — Yksi sana (*syrppy*) oli sellainen, ettei käännöskään (*gâchis*) sitä minulle selventänyt vaan vasta Suomen kielen etymologinen sanakirja (’silppu’).

Eveli erottaa yleiskielen rinnalle viisi eri tyyllitasoa: × vapaata, ei-muodollista kieltä (*relâché, un peu familier*); ×× hyvin vapaata kieltä (*très relâché, très familier*), ××× tabu, loukkaavaa kieltä (*tabou, choquant*), ° ylätyyliä tai sana, joka ei kuulu normaalikielen (erikoistermi) (*soutenu ou mot qui appartient à la langue non commune (terme de spécialiste)*) ja † vanhentunutta, arkaismi (*vieux, archaïsme*). Merkkejä voi myös yhdistellä.

Suomalaisen käyttäjän kannalta kai olisi ihannetilanne se, että hän löytäisi tyyliarvoltaan neutraalin suomalaisen sanan kohdalta ranskalaisten vastineiden rekisteri- ja tyylikirjon, kuten nyt esim. *hipelöidä* (lääppiä) ×*tripoter*, ××*peloter*. Arkikielinen hakusana puolustaa tietysti paikkaansa, jos yleiskielinen ilmaus puuttuu tai arkikielinen on sitä luontevampi: *kerätä kimpsunsa ja kampsunsa, lintsata, hänellä on millä mällät, plörö*. Epäilemät-

tä on kirosanoista ja päivittelyistä vaikea löytää neutraalia termiä, ja silloin sopii hyvin seuraavanlainen esittely: ××*PERKELE!* ×*merdel!*, ××*nom de nom!*, ×××*nom de Dieu!*

Toisaalta kuuluu aivan normaaliin käytäntöön, että lähtökielestä otetaan mukaan harvinaisempaa sanastoa, milloin tavoitekielessä on olemassa tyyliarvoltaan vastaavia ilmauksia, kuten suomalais-englantilainen suursanakirja asian ilmaisee. Jos tyylimerkintöjä käytetään taiten, niiden avulla voi luontevasti ilmaista myös — vaikkapa vain sanakirjan tekijän (väliaikaisena) mielipiteenä —, että tyyllillistä vastaavuutta jossakin kohdin ei ole olemassa.

Tyyllitasojen erottaminen on aina subjektiivista; kovin usein kuitenkin Evelin kirjaa arvioineet lukijat ovat olleet hänen kanssaan tyyliarvoista eri mieltä. Silmään pistävää on hyvin arkikielisten sanontojen esittäminen ilman tyylimerkintää: *olla auki* (henkilöstä), *aukoa päätään, joka iikka, vetää lonkkaa, nastaa ’kiva’, mennä pieleen, pekkaa päälle, rautainen kappale/yhtye, hän haistatti minulle pitkät, annan hänelle piutpaut, potkaista tyhjää, retkahtaa jhk ’pikkaantua’*. Joskus on tyyllitaso ilmeisesti pyritty osoittamaan sillä, että kaikki ranskalaiset vastineet ovat vapaata kieltä (esim. »potkaista tyhjää»).

Suomea koskevaa tietoutta Evelin sanakirjassa on niin paljon, että se käy pienestä tietosanakirjasta. Suomen historiaa on ranskaksi selitetty mm. seuraavat käsitteet: fennofiili ja -maani, hakkapeliitat, Hatut ja Myssyt, isoviha ja pikkuviha, konventikkeliplakaatti, nuijasota, pirkkalaiset, puukkojunkkari, tapulikaupunki.

Uusimmalta ajalta: asutustila ja -toiminta, kieltolaki, kyyditys ja muilutus, lahtari, lapuanliike, lotta, marski, mäkitupa(lainen), (pirtu-, viina)trokari, sotakorvaukset, suojeluskunta, suurlakko ja yleislakko, Tulenkantajat, »vaaran vuodet».

Mistäpä muualta ranskalainen tällaiset selitykset löytäisi. Perret – Nurmela oli

Kirjallisuutta

samoilla linjoilla (isoviha, pikkuviha) mutta antaa esim. *nuijasodan* kohdalla vain käännöksen, ei selitystä.

Vielä ihastuneempi Suomessa asuva ranskalainen tietysti on siihen, että Eveli antaa samalla tavoin tähdellistä tietoa nykyhetken suomalaisista ilmiöistä: aravahuoneisto, arvio- ja harkintaverotus, hirviaita ja -peili, joulupata, kevytmaito, kielitoimisto, kotipaikkaoikeus, kunnallinen sopimusvaltuuskunta, kääntäjänkoulutuslaitos, lakittaa, nimismies, oikeuskansleri, pellonvaraus ja peltopaketti, penkinpainajaiset, päiväsakko, rasisustodistus, taiteilijaprofessori, tiedonjulkistamispalkinto, tukkilaiskisat, tulonhankkimisvähennys, työttömyysavustus ja -eläke, vappuhuiska, varatuomari. Ovatpa mukana vennamolaisetkin.

Ajatonta tietoutta edustavat nukkamatto, ryijy, tākänä, tuliaiset, virpoa. Eriytistä huomiota näkyy saaneen keittotaito: pappilan hätävara, karjalanpaisti ja -piirakat, lauantai- ja lenkkimakkara, lihaperunasoselaatikko, lipeäkala, maksalaatikko, marjapuuro, mämmi, poronkäristys, pullapitko, ryynimakkara, silakka-laatikko, tippaleipä, veripalttu ja viineri. – Lyhyellä viitteellä olisi voitu välttää pitkän selityksen antaminen kahdesti (esim. rosolli ja sillisalaatti).

Maantieteellisiä nimiä on liikaakin. Luetellaanko Suomen läänit vain siksi, että ranskalaisten on vaikea tunnistaa erisnimiä astevaihtelun takaa (vrt. edeltä)? Jokien osalta yritetään tuputtaa käyttöön esim. muotoja le Kymi, le Tornio, la Vantaa. Halussa analysoida nimet – selityksen ohella – myös morfologisesti Eveli päätyy semmoisiin omituisuuksiin kuin hämien, pirkkalien.

Oman erikoisryhmänsä muodostavat ne sanat ja sanonnat, joita vastaava merkityssisältö on erilainen Suomessa ja Ranskassa. *Luokka*-sanana kohdalla esitellään ensin (suomeksi) Ranskan koulu- luokkien nimet ja numeroinnit, sitten ranskaksi Suomen vastaava järjestelmä. Yliopistohierarkiaa vertaillaan *assistentti*-sanana kohdalla; viittaus siihen olisi –

toiston sijasta – riittänyt *dosenttiin* ja *lehtoriin* tultaessa. (Ja jos *lehtorin* kääntää termillä maître-assistant, ei väitettyä suurta eroa enää olekaan. *Dosenttia* vastaa, paitsi maître de conférences, usein nykyään directeur d'études. Toisaalta Ranskassa on kyse virkadoseenteista. Suomen dosentin vastine voisi olla vaikka chargé de conférences.)

Tulen sitten siihen ensyklopediseen aiheeseen, joka on yhteistä. Tässä Eveli vyöryttää esiin melkoisen määrän niin vanhaa kuin uuttakin perinnettä: Tuhkimosta ja Lumikista Aku Ankkaan ja Lasiseen eläintarhaan. (Charlie Chaplinin kulkurihahmo puuttuu: Charlot.) Raamatusta on runsaasti sitaatteja; tuleehan näin yksi tyylilaji välttävästi tutuksi. Ylipäänsä tekijä tuntuu seuraavan selviä periaatteita: jos ala koostuu kohtalaisesta määrästä yksiköitä, hän antaa ne kaikki (kuten runsaat sata alkuainetta), muuten hän tyytyy otokseen. Lukijoita on ihmetellyttänyt se, että sanakirjasta löytyvät (samassa muodossa kuin hakusana!) kaikki Yhdysvaltain osavaltiot ja luultavasti samoin Ranskan ja sen naapurivaltioiden maakunnat. Syynä lienee yksinkertaisesti artikkelin käytön osoittaminen.

Edellä on jo viitattu siihen, ettei sanakirjan dispositio aina ole kovin taloudellinen. Viittausten sijasta annetaan usein synonyymeistä identtiset sana-artikkelit (peräkkäisillä sivuilla on samat neljä riviä lauseen »pysyttele erilläsi/erossa hänestä» vastineista). Ja vaikka viitteillä ei tilaa paljoa voittaisikaan, niillä välttäisi lukijan ärsyttämisen (ks. *päiväkaupalla*, *-kaudet*, *-kausia*, peräkkäisinä hakusanoina). *Kaljamaha* ja *kaljamahainen*, *mariseva* ja *marisija*, *murjottaja* ja *murjottava* olisi pitänyt voida yhdistää (vrt. sanaan *argentiinalainen*). Outoa on myös löytää »panna pöytä koreaksi», »rohkea rokan syö» yms. sanonnat joka ikisen niihin kuuluvan sanan kohdalta.

Evelin sanakirjan piristävintä antia ovat sananparsien käännökset: *koettaa kepillä jäätä* lancer un ballon d'essai; *hän*

Kirjallisuutta

ei ole arkalasta kotoisin il a du sang dans les veines; minäkin olen vain lihaa ja verta! on n'est pas de bois! »*hommat luistaa* »ça boume; *teen sinusta muhennosta!* »numérote tes abattis!; *älä nalkuta!* change de disque!; *hänellä on oma lehmä ojassa, hän puhuu omaan pussiinsa* il prêche pour son saint; *mitä isot edellä, sitä pienet perässä* rien n'est si contagieux que l'exemple; *kaikki maksaa, rahalla saa ja hevosella pääsee* point d'argent, point de Suisse; *sannasta miestä, sarvesta härkää* chose promise, chose due; *pilkka sattuu omaan nilkkaan* tel est pris qui croyait prendre; *ei vara venettä kaada* abondance de biens ne nuit pas; *suo siellä, vetelä täällä* le remède est pire que le mal; *en minä niin vain anna periksi!* (s.v. vain) je vous montrerais de quel bois je me chauffe!; *lyödä kuin vierasta sikaa* battre comme plâtre; *vuoroin vieraissa* donnant, donnant. Seuraavaan painokseen tekijä tohtii varmasti ottaa myös sananlaskun kuuseen kurkottamisesta: ranskalainen sanoo kauniisti qui trop embrasse mal étireint.

Kiteytyneiden sanontojen osalta on täysin aiheellista pyrkiä runsaaseen valikoimaan ja lähteä liikkeelle samanaikaisesti kummastakin kielestä. Kahden suomalaisen ilmauksen vastineeksi voi sopia sama ranskalainen: lisättäköön jo annettuihin esimerkkeihin vaikka sanakirjan motoksi sopivat »rapatessa roiskuu» ja »tekeväälle sattuu», jotka kääntyvät on ne fait pas d'omelette sans casser des œufs. Käänteistapauksiakin tietysti on: Perret – Nurmelassa annetaan toinen vastine »sannasta miestä» ja »kyllä routa porsaan»-sanonnoille.

Aina ei Eveli itse ole ollut täysin tyytyväinen löytöihinsä: (s.v. tikku:) *joka vanhoja muistaa, sitä tikulla silmään* (saman tapainen sanonta:) honni soit qui mal y pense!; toisinaan suomalainen sanonta on kai muodostettu vain jotta se toisi mieleen ranskalaisen: *kun tarkoittaa hyvää, saa usein paljon pahaa aikaan* l'enfer est pavé de bonnes intentions (s.v. tarkoittaa). (Vrt. *asioida kulmatalon leipurin luona* aller chez le boulanger du coin.) Vas-

taavasti on pakostakin mukana paljon pelkkiä suomen sanonnan selityksiä (*rahantuloa ei voi estää; ei minunkaan suuni tuohesta ole!*). Varsin usein Eveli koettaa kääntää tilanteen mukaan; tässä on vain se vaara, ettei lukija ilman muuta tajua, minkälaisesta tilanteesta on kysymys: *hän elää kurissa ja herran nuhteessa* il vit dans la chasteté ('siveästi'; tarkka käännös kuten Perret – Nurmelassa olisi selvempi); *se meni täydestä kuin väärä raha* »ils ont tout avalé ('he nielivät kaiken').

Tämäntapaiset vapaat käännökset ovat yleensäkin Evelin sanakirjalle tyypillisiä: *hän otti minusta avioeron* nous avons divorcé 'olemme eronneet'; *yhdyn edelliseen puhujaan* je suis de votre avis 'yhdyntäkseni' (vrt. s.v. mahtaa); *avioliitonne saattaa vielä eheytyä* vous pouvez encore vous réconcilier avec votre femme 'voitte vielä päästä sopuun vaimonne kanssa'; *olethan ikiomani?* tu ne me quitteras jamais? 'ethän jätä minua koskaan?'; *oleteko laillisilla asioilla?* que faites-vous ici? 'mitä te täällä teette?'; *millä mielellä lähdette pois?* vous ne regrettez pas de partir? 'eikö teistä ole ikävä lähteä?'; *taidatkos sen selkeämmin sanoa!* j'ai compris! 'ymmärsin'.

Näiden vapaiden käännösten joukossa on ihmeen paljon sellaisia, joista on pakko päätellä, että suomalainen sanonta on ymmärretty väärin tai ainakin vaillinaisesti: *koreilla lainahöyhenillä* chercher à se faire valoir, faire le bel esprit 'yrittää tehdä vaikutus'; *rakkaalla lapsella on monta nimeä* c'est facile de traiter quelqu'un de tous les noms 'on helppo haukkua toista'; *huomasin menneeni syyhyttä saunaan* kuv je me suis rendu compte que c'était peine perdue 'huomasin nähneeni turhan väivan'. *Lukea kuin piru Raamattua* on käännetty lire très attentivement eli 'lukea erittäin huolellisesti!' Piru siis lukee tarkkaan paljastaakseen mahdollisuudet tulkita väärin. Mutta sanakirjan käyttäjällä itsellään täytyy tämän tajutakseen olla sekä valmis ranskan taito että pirunmoinen mielikuvitus.

Sanakirjan virheistä ja puuttuvista ha-

Kirjallisuutta

kusanoista on aikaisemmissa arvioinneissa annettu runsaasti esimerkkejä, joskus liiankin innokkaasti: kyllä Evelillä on jogging *hölkkäämisen* vastineena, vaikka se puuttuukin *hölkästä*, *jakeluautomaatti* löytyy *automaatin* kohdalta ja vastine *saastelaskeumalle laskeumasta*.

Toisaalta uusia virheitä voisi valitettavasti antaa tilalle. Ärsyttävimpänä ovat aivan alkeelliset lähinnä kielioppivirheet, jotka voivat osittain johtua näyttöruudun aiheuttamasta kotisokeudesta mutta jotka heti alkuun horjuttavat lukijan luottamusta. Esim. arvio: *après mes estimations* (po. d'après), estyä: *malheureusement je ai eu un empêchement* (po. j'ai), hauska: *qu'est-ce que te fait rire?* (po. qui), muoto: *l'église telle quelle existe* (po. qu'elle), nousta: *le Christ a ressuscité* (po. est), ottaa (vrt. raskaasti): *ne prends—ça comme ça!* (lisää: pas), pelko: *ici on ne risque pas—se noyer* (lisää: de), pitää: *il faut que vous étudiez* (po. étudiez), riistää: on *lui l'a arraché des mains* (po. le lui), seljetä: *je fini par le comprendre* (po. j'ai fini; vai: *je finis?*), sopia: *tout ne—pas entrer dans la valise* (lisättävä kai: peut), sopimaton, sopimattomuus: *dire des grossières* (po. grossières), varmistua: siitä, että *de que + ind* (poista de).

Outoja virheitä on suomenkin puolella: ehättää *tehdä* jtk (lisäesimerkkejä varten viitataan sanaan *ehitä* ikään kuin sanat olisivat täysin samanlaisia syntaksiltaan ja merkitykseltään), hän ei ole ainoastaan älykäs, *mutta* myös hyvin antelias, puolentoista *une quinzaine* 'viitisentoista' (samalla tavoin »puolenkolmatta», sen sijaan »puolitoista» ja »-kolmatta» oikein).

Evelin sanakirjan ilmeisistä ansioista on jo moneen otteeseen ollut puhetta. Sanasto on nähdäkseni melko helppo täydentää todella ajantasaiseksi: pikatarkituksen kohteeksi ottamani uutissivun (HS 26. 6. 1986, s. 3) sai sanakirjan avulla tulkituksi lähes aukottomasti. Eveli pyrkii antamaan myös erikoissanastoa (mainitakoon kielitiede), ja hänen ambitionsa ulottuu kielimiesten virallisiin suosituksiin (s.v. keittokomero: kitchenetten rin-

nalla cuisinette) ja Kanadan ranskaan (mustikka, rove).

Sanakirjan vastaanotto olisi epäilemättä ollut suopeampi, jos tekijä olisi johdannossa esitellyt laajemmin periaatteitaan. Otan tästä vielä lopuksi esimerkin. Eveli merkitsee yleensä hakusanojen semanttisen ryhmittymisen numeroin ja sulkuihin pannuin selityksin. Samavartaloissa sanoissa on kätevästi vastaava numerointi, minkä olisi voinut mainita, koska asia ei ole itsestään selvä (*korotus* ks. korottaa, *neitseellisyys* ks. neitseellinen). Kun vielä numerointi monesti puuttuu, joutuu lukija aivan ymmälle (*huomaamattomuus* vrt. huomaamaton, *tökeruus* vrt. tökerö). Rypyyli- ja vittuili-sanojen kohdalla tuskin vertailukaan selittää vastinetta emmerdements.

Kari Evelin sanakirjasta suunnitellaan kuulemani mukaan uutta painosta. Täytyy toivoa, että Eveli sitä muokatessaan on entistä tiiviimmässä yhteistyössä ranskalaisten asiantuntijoiden kanssa ja että myös kustantajan suomen kielen tarkistajat tulevat mukaan. Olisi sääli, ellei antaumuksellisesti tehtyä sanakirjaa saataisi sellaiseen kuntoon, että se parhaalla mahdollisella tavalla palvelisi sitä käyttäjäkuntaa, jolle se on ensisijaisesti tarkoitettu.

OLLI VÄLIKANGAS